

e-mentor

DWUMIESIĘCZNIK SZKOŁY GŁÓWNEJ HANDLOWEJ W WARSZAWIE
WSPÓŁWYDAWCA: FUNDACJA PROMOCJI I AKREDYTACJ KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH

2014, nr 1 (53)

A. Kawula, *Kobieta w mozaice kulturowej: wymiary przestrzeni życia i aktywności obywatelskiej – relacja z konferencji multidyscyplinarnej*, „e-mentor” 2014, nr 1 (53), s. 75–76,
<http://www.e-mentor.edu.pl/artykul/index/numer/53/id/1081>.

Kobieta w mozaice kulturowej: wymiary przestrzeni życia i aktywności obywatelskiej – relacja z konferencji multidyscyplinarnej

Anna Kawula

W dniach 14–15 listopada 2013 r. w Instytucie Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie odbyła się konferencja naukowa „Kobieta w mozaice kulturowej. Wymiary przestrzeni życia i aktywności obywatelskiej”, zorganizowana przez Katedrę Pedagogiki Społecznej i Andragogiki UP w Krakowie.

Idea zorganizowania tego wydarzenia naukowego, obejmującego swym zakresem zagadnienia dotyczące funkcjonowaniem kobiet w różnorodnych kontekstach społecznych, politycznych, ekonomicznych oraz edukacyjnych i kulturowych w Polsce, Europie i na świecie, miała związek z tematem, który wspólnie domaga się należnego miejsca w dyskursie naukowym – tym bardziej, że Parlament Europejski na wniosek Komisji Europejskiej ustanowił rok 2013 Europejskim Rokiem Obywateli. Dlatego dyskusje koncentrowały się wokół problemów związanych z uwarunkowaniami działalności obywatelskiej kobiet, a także wokół aspektów aktywnego obywatelstwa opartego na uczestnictwie, obejmowały analizę przejawów owej aktywności oraz przeszkód w jej realizacji. Zagadnienia, które zostały podjęte podczas poszczególnych sesji, dotyczyły również szacunku dla drugiego człowieka, wolności, równości, solidarności i przestrzegania praw człowieka – w tym kobiet.

Dodatkowo organizatorzy zadbali o wiele propozycji kulturalnych i oprawę plastyczną całego przedsięwzięcia. Konferencję uświetniły dwa koncerty – Chóru EDUCATUS i Orkiestry Smyczkowej Uniwersytetu Pedagogicznego, zaprezentowano projekt artystyczny *Uwikłane w kobiecość* oraz wystawę dzieł z cyklu *Kobiety w malarstwie*. Uczestnikami konferencji byli pracownicy naukowcy ośrodków uniwersyteckich z całej Polski. Wielu prelegentów przybyło ponadto z zagranicy, między innymi z Czech, Finlandii, Ghany, Grecji, Hiszpanii, Iraku, Kanady, Kosowa, Niemiec, Norwegii, Portugalii, Rosji, Stanów Zjednoczonych, Turcji, Ukrainy i Wielkiej Brytanii. Wydarzenie zostało dofinansowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

W pierwszym dniu konferencji odbyły się obrady plenarne oraz debaty w kilku sekcjach. Na początku sesji plenarnych rozpatrywano perspektywy feminizmu i humanizmu w XXI wieku. Poddano w wątpliwość istnienie, a zarazem sens popularyzowania ideologii feminizmu w zglobalizowanym świecie. Ukazano aktualne szanse i wyzwania wobec nowych realiów

– imigracji, przemian demograficznych, różnorodności kulturowej, religijnej, językowej, etnicznej, rasowej. Kolejne wystąpienia potwierdzały znaczącą rolę kobiet w społeczeństwach krajów zarówno zachodniej, jak i wschodniej Europy. Przedstawiono doniosłą misję trzech pokoleń kobiet w Polsce na tle wydarzeń historycznych, które utorowały im drogę do pełnego uczestnictwa w życiu publicznym. Zaprezentowano przykład działalności kobiet na Ukrainie oraz obraz społecznej inkluzji kobiet w kontekście dochodu minimalnego w Portugalii.

Punktem wyjścia kolejnej części obrad plenarnych stały się rozważania skoncentrowane wokół edukacji warunkującej emancypację kobiet. Zainteresowanie wzbudził obszar pożądaných działań oświatowych rozpatrywanych na przykładzie Kongresu Kobiet w Polsce. Poddano analizie kategorie polityki publicznej wobec kobiet jako podmiotu edukacyjnego. Przedstawiono także ocenę programu edukacyjnego realizowanego w czterech krajach europejskich: Hiszpanii, Niemczech, Danii i we Włoszech, a mającego na celu uwolnienie kobiet od przemocy. Poruszono problematykę kształtowania świadomości praw obywatelskich wśród ofiar przemocy rodzinnej, wskazywano na kobiety zajmujące aktualnie centralną pozycję w międzynarodowym dyskursie politycznym i edukacyjnym o zmianie społecznej, w debacie o podstawowych prawach i wolnościach człowieka. Pojawił się dialog dotyczący obrazu kobiety zniewolonej i wyzwolonej, ukazano dychotomiczne napięcie pomiędzy przyzwoleniem a przeciwstawieniem, przemocą a pomocą, nieświadomością swych praw a wiedzą. Podkreślano, że świadomość własnych praw ma priorytetowe znaczenie dla rozwoju zdolności do samostanowienia, tworząc narzędzie walki z przemocą. Analizowano problem przemocy, ukazując badania z Białegostoku dotyczące kobiet w starszym wieku. Dokonano refleksji nad sytuacją współczesnej kobiety, dla której podmiotowe myślenie o sobie wydaje się kluczowe w budowaniu własnej tożsamości. Dążenie do ideału uznano za istotny czynnik wzmacniający status kobiety. To szerokie spektrum tematyczne stało się podstawą ożywionej dyskusji i wstępem do dalszych rozważań naukowych. Problematyka poruszana podczas poszczególnych sesji została przyporządkowana do osi zainteresowań obrad plenarnych, koncentrowała się zatem wokół rodzinnej, społeczno-obywatelskiej oraz zawodowej roli kobiet.

W sesji *Płeć – Rozwój – Obywatelstwo* poruszono zagadnienia związane z aktywnością obywatelską kobiet na tle przemian politycznych i gospodarczych w wielu krajach świata. Uczestnicy mogli usłyszeć raporty i relacje o zmianie sytuacji kobiet z różnych grup społecznych, etnicznych czy wyznaniowych. Zaprezentowano zalecenia i konkluzje, które mogą ułatwiać osiągnięcie przez żeńską część grup społecznych równej pozycji i uzyskanie równego udziału w procesach aktywnego obywatelstwa. Natomiast w sesji *Kobieta w kontekstach transnarodowych, narodowych i etnicznych* ukazano migracyjne doświadczenia mieszkanki różnych państw na podstawie ciekawych przypadków i porównań. Zaprezentowano przykłady aktywności edukacyjnej, społecznej i zawodowej kobiet w obszarze działań prospołecznych, profilaktyki zdrowotnej oraz doradztwa zawodowego. W części *Zdrowie i prawa reprodukcyjne* podkreślano psychospołeczne konsekwencje chorób nowotworowych, rolę systemu wsparcia osób po amputacji piersi oraz rolę profilaktyki i edukacji prozdrowotnej w kontekście programów gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Ukazano znaczenie dla zdrowia kobiet utrwalonego systemu zachowań w dziedzinie dbałości o sprawność ruchową i rozwój fizyczny.

W drugim dniu konferencji każda z sesji została poświęcona innemu zagadnieniu. W części dotyczącej edukacji i rynku pracy omawiano uwarunkowania stwarzające (nie)równe szanse na rynku pracy oraz kwestie marginalizacji i wykluczenia ze względu na płeć, wiek, pochodzenie etniczne, niepełnosprawność. Szczególnie wyczekiwane były wystąpienia przedstawicieli odległych krajów świata ukazujące dwubiegunowość i hierarchiczność w poszczególnych zawodach oraz położenie kobiet na współczesnym rynku pracy.

W trakcie kolejnej sesji, zatytułowanej *Kobiety a przemoc. Prawa człowieka*, dyskutowano o zagadnieniach odnoszących się do braku równości pomiędzy przedstawicielami obu płci. Interesująco ukazano walkę o równe prawa poprzez proces doskonalenia i rozwijania kwalifikacji ogólnych kobiety przez całe jej życie. Natomiast w panelu *Kultura, media, wzory socjalizacji* starano się przekonać o potrzebie dogłębnego studium natury kobiety oraz jej dążeń do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Czy jednak podjęcie po raz kolejny zagadnień związanych z nierównościami płci wnosi do dyskursu międzynarodowego cokolwiek nowatorskiego? Wystarczy sięgnąć do środków masowego przekazu, by przekonać się, że nie tylko nie jest to tematyka odkrywczą, lecz wręcz nieustannie omawiana i nagłaśniana. Dlatego pojawiło się wiele negatywnych komentarzy i nie wszyscy

podzielali przekonanie o potrzebie przeprowadzania kolejnych badań w tym obszarze. Uczestnicy skupili się na unaocznieniu pewnych stereotypów, które są powielane lub zamieniane na inne. Podkreślano, że godne dalszego zastanowienia byłyby między innymi kwestie związane z upowszechnianiem edukacji międzykulturowej oraz problematyki świadczenia pomocy w sieci dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju.

Sesja dotycząca *Feminizmu i grup nieformalnych oraz metodologii z perspektywy gender* koncentrowała się na interesujących formach pracy związanych z kobiecością w wymiarze biograficznym. Spore wrażenie na słuchaczach zrobił opis projektu pracy z osobami osadzonymi w więzieniu za przestępstwa popełnione wobec kobiet. Ciekawie ukazany został świat kobiecych przeżyć w narracjach poprzez mapy życia. Przedstawiono wypowiedzi dotyczące opinii społecznej na temat pokoleniowego przekazu ról przypisanych kobietom oraz dotyczących ich stereotypów.

Spotkanie konferencyjne było także okazją do zapoznania się z atrakcyjnymi projektami z zakresu aktywizacji kobiet zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przedstawiono projekty aktywizacji zawodowej kobiet młodocianych i w wieku dojrzałym. Starano się dostrzec lęki mieszkanki zarówno małych, jak i dużych miast. Z perspektywy pedagogicznej, socjologicznej, antropologicznej, politycznej i psychologicznej zwracano uwagę na konieczność angażowania się kobiet w edukację ustawiczną. Oprócz sesji referatowych odbyła się sesja posterowa, na której przedstawiono różne konteksty funkcjonowania kobiet.

Tak ujęta tematyka stała się platformą rozważań teoretycznych i wymiany doświadczeń badawczych. Przyczyniła się również do konsolidacji różnorodnych środowisk zajmujących się problematyką kobiet, bowiem Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej zaszczyciło swoją obecnością wielu gości z centrów naukowych z całego świata. Uczestnicy konferencji mieli sposobność usłyszeć przeszło 130 wystąpień przygotowanych przez przedstawicieli przeróżnych ośrodków naukowych z ponad 20 państw, z uwzględnieniem perspektywy edukacyjnej, historycznej, kulturowej, ekonomicznej, prawnej, filmoznawczej, a także kontekstu ochrony zdrowia. Bogactwo wiedzy i szeroki zakres tematyczny prezentacji skłoniły organizatorów do podjęcia pracy nad publikacją, w której zebrane zostaną zagadnienia poruszone podczas wystąpień prelegentów. Ufamy, że wnioski płynące ze spotkania znajdą swoje odzwierciedlenie w analizach i badaniach naukowych oraz programach polityki społecznej wielu krajów.

Woman in the cultural mosaic: dimensions of live-space and active citizenship – a report from the international multidisciplinary conference

The article is a report from the International Multidisciplinary Conference Woman in the Cultural Mosaic: Dimensions of Live-space and Active Citizenship, which was held on 14-15 November 2013 in Cracow by the Chair of Social Pedagogy and Andragogy at the Institute of Educational Sciences of Pedagogical University of Cracow. The conference was co-financed by Ministry of Science and Higher Education under the grant for activities promoting science. It created a platform for multidisciplinary discussion of the contemporary role of women in various dimensions of social life.